

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇALKANTILI ÇOĞULCULUK Meşrutiyetin İlanından Parlatentonun Feshine (23 Temmuz 1908 - 12 Ocak 1912)

A. KOŞULLAR VE AKTÖRLER.....	12
1. İstibdat Döneminin Mirası.....	12
1.1. Güvensizlik.....	13
1.2. Yolsuzluk.....	16
1.3. İktidarsızlık.....	19
1.4. Mali Düzenin Bozukluğu	22
1.5. Toplumsal Geri Kalmışlık ve Sınırlı Modernleşme Çabaları	25
1.6. Genel Olarak Egemenliğin Kaybı Sorunu	27
1.7. Özel Olarak Makedonya Sorunu.....	31
2. Meşrutiyetin Getirdikleri.....	34
2.1. İttihat ve Terakki'nin Siyasal ve Örgütsel Sorunları.....	35
2.2. Siyasal Kutuplaşmalar ve Kişisel Savrulmalar	39
2.3. Ordunun Etkisi	45
2.4. Büyük Devletlerin Etkileri	48
2.5. Avrupa'da Eşzamanlı Yaşanan Anayasal Gelişmeler	53
B. SİYASAL VAATLERİN HUKUKSAL SONUÇLARI	57
1. Temel Hak ve Özgürlükler (Hürriyet).....	58
1.1. Kişi Hakları.....	62
1.2. Siyasal Haklar.....	64
1.3. Sosyal Haklar.....	68

2.	Eşitlik (Müsâvat).....	70
2.1.	Ayrıcalıklar Sorunu.....	70
2.2.	Ayrımcılıklar Sorunu.....	73
3.	Adalet.....	76
3.1.	Devr-i Sabık Yaratmak-Geçmişî Yargılamak	77
3.2.	Bir Han-ı Yağma'ya (Yağma Sofrasına) Oturmak	81
3.3.	Yargı Örgütünü Düzeltmemek.....	83
3.4.	Sosyal Adaletsizliği Giderememek.....	85
4.	Kardeşlik (Uhuvvet)	90
4.1.	Toplumsal Bir Statü Arayışı: Vatandaşlık.....	94
4.2.	Ulusal Örgütler İçin Hukuksal Statü Tartışmaları.....	98
4.3.	Bir Osmanlı Milletinin İmkânsızlığı: Dil Sorunu	100
4.4.	Siyasal Temsil ve Yapısal Çözüm Arayışları.....	103
C.	TEMEL ERKLERDE YENİDEN YAPILANDIRMA	106
1.	Bir Hukuksal Devamlılık Sorunu: Anayasal Düzenin Neresindeyiz?.....	106
2.	Umumi Meclisi Yeniden Yapılandırma Çabaları ve Sonuçları....	110
2.1.	Mebusan Meclisinin Kanun ve Bütçe Yapım Yetkilerinin Güçlendirilmesi.....	111
2.2.	Ayan ve Mebusan Meclisleri Arasında Gerilim	113
3.	Meclis Üyelerinin Statülerini Belirleme Çabası.....	118
3.1.	Milletvekilliği ile Bağdaşmayan İşler Sorunu.....	120
3.2.	Devamsızlık Sorunu	122
3.3.	Dokunulmazlık ve Cezai Sorumluluk Sorunları	123
4.	Saltanat ve Hanedanın Sınırlanışı	125
4.1.	Abdülhamit'in Tasfiyesiyle Biten Gerilim.....	126
4.2.	Meşrutiyetin Kurumsallaştığı V. Mehmet Reşat Dönemi	132
4.3.	Hanedanda Disiplin ve Damatlar Sorunu	133
5.	Kurumsallaşma Sorunları Yaşayan Hükümetler	136
5.1.	İstibdat Dönemi Kadrolarıyla Kurulma: Kâht-ı Rical Sorunu.....	136
5.2.	Meclise Karşı Sorumlu, Kendi İçinde Parçalı Olmak.....	140
5.3.	Bir Denetim Çatışması: Maliye Bakanlığı'na Karşı Savaş Bakanlığı	144

İKİNCİ BÖLÜM
RESTLEŞME VE RÖVANŞ DÖNGÜSÜ
Parlamentonun Feshinden, Başbakan
Mahmut Şevket Paşa'nın Öldürülmesine
(18 Ocak 1912- 11 Haziran 1913)

A.	OLAYLAR VE OLGULAR.....	150
1.	Zehirli Bir Anayasallık.....	150
1.1.	Muhalifetin Tasfiyesi için Mebusan Meclisi'nin Feshi	151
1.2.	İT'nin Tasfiyesi için Mebusan Meclisinin Feshi	154
2.	Karşılıklı Darbeler ve Şiddet Sarmalı.....	157
2.1.	1912 (Halaskâr Zabitan) Kalkışması	157
2.2.	1913 Darbesi (Babîâlî Baskını)	161
2.3.	Son Dönemeç: Mahmut Şevket Paşa Suikastı.....	162
3.	Sorunlar Yumağı Bir Hanedan	163
4.	Balkanların Kaybı ve Osmanlılık Tezinin İflası	166
5.	Kültür Yoluyla Uluslaşmanın Başlaması	169
6.	Osmanlı Ülkesi Üzerinde Son Paylaşım Pazarlıkları.....	172
B.	HUKUKSAL SONUÇLAR.....	176
1.	Çoğulculuktan Kopuş	176
2.	Seçimsiz Meşrutiyet Oyunu ve Mebusan Meclisi İkameciliği.....	178
3.	Kararnamelerle Yönetim Modeli.....	179
4.	Yine/Yeni Bir Egemenlik Sorunu	182

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TEK PARTİ İKTİDARININ GÖLGESİ
Sait Halim Paşa Hükümetinden
I. Dünya Savaşı Yenilgisine
(17 Haziran 1913 - 8 Ekim 1918)

A.	ETKEN ve KOŞULLAR.....	187
1.	İT'nin Tek Parti İktidarı	187
2.	Alman Nüfuzu ve I. Dünya Savaşı.....	192

3.	Vurgunculuk ve Toplumsal Yıkım	199
4.	Vatan Kavramının Doğum Sancıları.....	205
5.	Uluslaşmaların Getirdiği Ayrışmalar.....	209
6.	Sait Halim Paşa'dan, Tâlat Paşa'ya: Başbakanlıkta Yıkılan Gelenekler.....	214
B.	SİYASAL KOŞULLARIN HUKUKSAL SONUÇLARI	217
1.	Yargının Devletleştirilmesi: Kapitülasyonların Kaldırılması.....	218
2.	Dini Hukukun Devletleştirilmesi: Aile Hukuku Kararnamesi ve Yargı Reformu	221
3.	Yeni Bir Toplum Kompozisyonu: Mübadele ve Tehcirler	224
4.	Ekonomi Düzeninde Sınıfsal ve Ulusal Tercihler	227
5.	Kadın Haklarında Göreceli Genişleme.....	232
6.	Takvim ve Saatte Modernleşme	235
7.	Seferberlik ve Savaş Hukuku	238
C.	PARLAMENTONUN ATALETİ.....	240
1.	Kanun Yapmak Yerine Kararname Onaylamak.....	245
2.	Hükümeti Denetleme Gücünün Kaybı	249
3.	Parlamente ve Parlamento Kimliklerinin Aşınması	251
4.	Ve İntihar: Umumi Meclise Kabûl Ettirilen Fesih Yetkisi.....	256

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TASFİYE VE ÇÖKÜŞ
Birinci Dünya Savaşı Yenilgisinden
Mebusan Meclisinin İşgaline
(18 Ekim 1918 – 16 Mart 1920)

A.	EGEMENLİĞİN TASFİYESİ.....	260
1.	Yenilgi ve İşgal.....	260
2.	İttihat ve Terakki'nin Düşüşü ve Lider Kadroda Değişim	265
3.	İttihatçıların Yargılanması.....	270
4.	Aktörleri Değişen Yolsuzluk Düzeni.....	274
5.	Uluslararası Dengeler ve Ulusal Talepler	275

6. İkili İktidar ve Direniş Hukuku	282
7. Bitmeyen Vatan Tartışması: Çelişkili Bir Milli Yemin (Ahd-ı Milli).....	289
B. KURUMLARIN ÇÖKÜŞÜ.....	292
1. İşlevsiz Bir Mebusan Meclisi.....	292
2. Vahdettin'in Şekillendirdiği Bir Ayan Meclisi	297
3. Sarayın Gölgesinde Bir Hükümet.....	298
4. Topyekûn Bir Çürüme ve Son Perde.....	300
SONUÇ.....	305
DİZİN	313

